

SR-Forvaltning AS
Postboks 250
4066 STAVANGER

VÅR REFERANSE
18/9203

DERES REFERANSE

DATO
28.08.2019

Merknader - endelig rapport

1. INNLEDNING

Finanstilsynet gjennomførte stedlig tilsyn i SR-Forvaltning AS (Foretaket) den 23. oktober 2018.

Foretaket er et forvaltningsselskap med konsesjon til å drive verdipapirfondsförvaltning etter verdipapirfondloven (vpfl.) § 2-1 (1), samt å yte aktiv förvaltning som nevnt i § 2-1 (2) og investeringsrådgivning som nevnt i § 2-1 (3) nr. 1.

SR-Forvaltning AS er et heleid datterselskap av Sparebank 1 SR-Bank ASA (Banken). Foretaket yter to konsesjonspliktige tjenester; förvaltning av verdipapirfond og förvaltning av diskresjonære porteføljer (aktiv förvaltning). Foretaket har inngått avtale med Banken om distribusjon av verdipapirfond og formidling av avtaler om aktiv förvaltning. Verdipapirfondene tilbys kun gjennom Bankens distribusjonsledd, og er tilgjengelig i nettbanken.

SR-Forvaltning AS forvaltet på tidspunktet for det stedlige tilsynet tre verdipapirfond; Verdipapirfondet SR-Bank Utbytte (aksjefond), Verdipapirfondet SR-Bank 50 (kombinasjonsfond) og Verdipapirfondet SR-Bank Kreditt (rentefond). Foretaket har fått tillatelse fra Finanstilsynet til å etablere fem nye verdipapirfond.

Den diskresjonære förvaltningen består av tre risikobaserte modellporteføljer; SR-Avkastning, SR-Balansert og SR-Forsiktig, samt spesifiserte mandater som tilbys enkelte institusjonelle kunder og andre kundegrupper. SR-Forvaltning AS forvalter diskresjonære porteføljer for pensjonskasser, offentlige institusjoner, bedriftskunder og privatpersoner.

Rapportens referanser til lov- og forskriftshenvisninger er til bestemmelser som var gjeldende forut for tilsynet. Foretakets tiltak mot hvitvasking er vurdert på bakgrunn av tidligere hvitvaskingslov.

Finanstilsynets foreløpige rapport fra tilsynet ble sendt til SR-Forvaltning AS i brev av 25. februar 2019 (Foreløpig Rapport). Foretaket ga sine kommentarer i brev av 26. april 2019 (Tilsvaret).

2. GOD FORRETNINGSSKIKK – GJENNOMFØRING AV EGNETHETSTESTER

2.1 Rettslig grunnlag

Ved ytelse av investeringstjenesten aktiv forvaltning skal det utføres en egnethetstest. Det vises til verdipapirfondforskriften (vpff) § 1-3, jf. verdipapirhandelloven (vphl.) § 10-11 (4) og verdipapirforskriften (vpf.) §§ 10-16 og 10-18. I denne forbindelse skal det innhentes opplysninger om kundens kunnskap og erfaring fra det aktuelle investeringsområdet, samt kundens finansielle situasjon og mål med investeringen. Undersøkelsene skal sette foretaket i stand til å anbefale den investeringstjenesten og de finansielle instrumenter som egner seg for vedkommende.

Forvaltningsselskapenes krav til å dokumentere investeringstjenestene følger av vpff. § 1-3, jf. vphl. § 9-11 (1) nr. 7. Dokumentasjonen skal være minst så fyllestgjørende at Finanstilsynet kan kontrollere om de regler Finanstilsynet har ansvar for, herunder at kravene til egnethetstesting, er overholdt. Finanstilsynet har i praksis lagt til grunn at dokumentasjonen skal være fullstendig.

Forvaltningsselskapet har adgang til å utkontraktere deler av virksomheten, herunder egnethetstesting av sine kunder, jf. vpfl. § 2-9 (2). Utkontraktering påvirker ikke selskapets plikter og ansvar overfor verdipapirfond, andelseiere eller offentlige myndigheter når det gjelder den virksomhet oppdragene omfatter, jf. vpff. § 2-3 (5). Det vises også til vpff. § 1-3, jf. vphl. § 9-11 (1), jf. vpff. § 9-14 (1).

2.2 Finanstilsynets vurderinger i Foreløpig Rapport

Finanstilsynet påpekte i Foreløpig Rapport at det var enkelte tilfeller der dokumentasjonen mottatt fra Foretaket manglet tilstrekkelig begrunnelse for at investeringstjenesten ble funnet egnet for kunden. Det var på denne bakgrunn vanskelig for Finanstilsynet å vurdere om kravene til egnethetstesting var fulgt.

Finanstilsynet stilte i Foreløpig Rapport også spørsmål ved om det var en uklar ansvarsfordeling mellom Foretaket og Banken med hensyn til utførelsen av de oppgaver som er knyttet til egnethetstesting. Banken skulle innhente nødvendig dokumentasjon om kunden, men det fremstod uklart om det var Banken eller Foretaket som, på bakgrunn av den innhentede informasjonen, skulle utføre egnethetstesting.

2.3 Foretakets kommentarer i Tilsvaret

Til Finanstilsynets kommentarer om mangelfulle oppsummerende vurderinger av hvorfor investeringsproduktet er funnet egnet for kunden bemerker Foretaket at Finanstilsynet kun har mottatt skjema for kundens Finansplan og at det foreligger supplerende dokumentasjon. Egnethetsvurderingene er i noen tilfeller også dokumentert i interne kundesystemer, noe som medfører at etterkontroll krever sammenstilling av informasjon fra ulike kilder. Foretaket påpeker at det i tråd med rutinen alltid skal fylles ut en begrunnelse for hvorfor det anbefalte produktet blir ansett som egnet for kunden i Finansplanen, men at kontroller gjennomført av Foretaket har avdekket at det i noen tilfeller forekommer enkelte svakheter i denne dokumentasjonen, og at Foretaket har gjennomgått dette med Banken.

Foretaket påpeker videre at controller i førstelinje i SR-Forvaltning AS kontrollerer at det foreligger nødvendige opplysninger om at en anbefalt tjeneste/portefølje er egnet for kunden før avtale om aktiv forvaltning iverksettes.

Etter Foretakets vurdering anses egnethetsvurderingene som tilstrekkelig dokumentert, men for å sikre mer effektiv sporbarhet og etterkontroll vil Foretaket tilpasse rutinen slik at det innhentes oppdatert Finansplan fra Banken ved tilfeller hvor det oppdages mangler i førstelinjekontrollen.

Foretaket påpeker videre i Tilsvaret at ansvarsfordelingen mellom Foretaket og Banken ikke har vært klar. Det opplyses at både Banken og Foretaket har tydelige rutiner hva gjelder gjennomføring av egnethetstesting. Banken skal foreta en selvstendig egnethetsvurdering av anbefalt løsning, og denne er underlagt kontroll av Bankens complianceansvarlig. Deretter kontrollerer Foretaket løpende alle nye avtaler om aktiv forvaltning, som igjen halvårlig blir kontrollert av complianceansvarlig i Foretaket.

2.4 Finanstilsynets endelige merknader

Foretakets opplysninger om at Banken skal foreta en selvstendig egnethetsvurdering følger ikke av markedsførings- og formidlingsavtalen som er inngått mellom Banken og Foretaket i 2009. Det vises til avtalens punkt 4 der det fremgår at Banken skal innhente informasjon om kunden, og at det er Foretaket som skal gjennomføre egnethetstesting på grunnlag av den informasjonen som er mottatt fra Banken om kundene.

Avtalen mellom Foretaket og Banken må på en klar og utvetydig måte reflektere de oppgaver som skal gjennomføres av partene med hensyn til egnethetstesting. Den avtalen som er fremlagt for Finanstilsynet reflekterer ikke den faktiske oppgavefordelingen mellom Foretaket og Banken. Finanstilsynet forutsetter at avtalen gjennomgås og at forholdet klargjøres.

Foretaket opplyser at Finanstilsynet ikke har mottatt all dokumentasjon av egnethetstesting, og at etterkontroll krever sammenstilling av informasjon fra ulike kilder. For at Finanstilsynet skal kunne kontrollere oppfyllelse av lovens krav til egnethetstesting må dokumentasjonen være sammenstilt på en slik måte at det er praktisk mulig å kontrollere at det er innhentet tilstrekkelig informasjon om kunden (investeringsmål, finansielle stilling og erfaring) og, at Foretakets vurderinger er forsvarlig sett i lys av innhentet informasjon. Det vises til vphl. § 10-11 (4) og § 9-11 (1) nr. 7. Finanstilsynet har ved enkelte tilfeller hatt vanskeligheter med å kontrollere etterlevelsen av kravene til egnethetstesting, men tar Foretakets kommentarer om oppfølging og dokumentasjon til etterretning.

3. GOD FORRETNINGSSKIKK – OPPLYSNINGER TIL KUNDEN

3.1 Rettslig grunnlag

For forvaltningsselskap med tillatelse til å yte aktiv forvaltning gjelder kravene til god forretningsskikk i vphl. § 10-11, jf. vpff. § 1-3. Som et overordnet prinsipp skal kundenes interesser og markedets integritet ivaretas på beste måte. Kravet til god forretningsskikk innebærer blant annet

at kunder skal gis relevante opplysninger i en forståelig form om blant annet omkostninger og gebyrer, samt at foretaket skal påse at all informasjon er korrekt, klar og ikke villedende. Informasjonen skal sette kunden i stand til å fatte en informert investeringsbeslutning.

3.2.1 Presentasjon av kostnader - Finanstilsynets vurderinger i Foreløpig Rapport

Finanstilsynet har gjennomgått et utvalg avtaler om aktiv forvaltning for å undersøke hvordan Foretaket informerer om kostnader i de ulike produktene og spesifikt hva kunden faktisk betaler.

Finanstilsynet har gjort en beregning av samlede kostnader for en aktiv forvaltningskunde som plasserer midler i modellporteføljen SR-Forsiktig. Forvaltningshonoraret er oppgitt til 1,35 %. Denne modellporteføljen skal ha maksimalt 35 % investert i aksjemarkedet, og resten i rentebærende papirer/bankinnskudd. Som illustrasjon på kostnadsnivået vil det i et tilfelle der 65 % av modellporteføljen investeres i Verdipapirfondet SR-Bank Kreditt, medføre årlige merkostnader på 0,28 %, som resulterer i et samlet forvaltningshonorar på 1,53 %.

Finanstilsynet påpekte i Foreløpig Rapport at samlede kostnader fremstod som svært høy, og at informasjonen om de totale kostnadene var vanskelig tilgjengelig for kundene da dette ikke fremgikk spesifikt av informasjonen til kundene. Det var Finanstilsynets foreløpige vurdering at dette var vesentlig informasjonen som Foretaket ikke i tilstrekkelig grad hadde tydeliggjort overfor kundene.

Finanstilsynet påpekte også at det fremstod som om kunden i stedet ville være tjent med å investere direkte i Verdipapirfondet SR-Bank Kreditt med en avtale om aktiv forvaltning i form av modellporteføljen SR-Avkastning. Da ville samlet honorar blitt redusert til 1,06 % ($= ,55 \% * 65 \% + 2,0 \% * 35 \%$), som er en besparelse på rundt 0,47 % per anno.

3.2.2 Presentasjon av kostnader mv. - Foretakets kommentarer i Tilsvaret

Foretaket presiserer i Tilsvaret at informasjon om kostnader i porteføljen er beskrevet i alminnelige forretningsvilkår for aktiv forvaltning pkt. 13: "*Ved plassering i verdipapirfond forvaltet av SR-Forvaltning, betales i tillegg til forvaltningshonorar også det gjeldende forvaltningshonorar for det aktuelle fondet. Dette gjelder kun den del av porteføljen som er plassert i fond. 50 % av belastet fondsforvaltningshonorar tilbakebetales fra SR-Forvaltning AS til investor en gang årlig.*" Alle kunder mottar også løpende informasjon om faktiske kostnader gjennom periodisk rapportering av sin portefølje.

Foretaket opplyser at informasjon om totalkostnader fremover vil bli mer tilgjengelig for kunden ved at det er utviklet en kostnadsrapport som vil bli vedlagt forvaltningsavtalen. Rapporten vil vise estimert totalkostnad i kroner og prosent for den enkelte modellportefølje og kunde.

For så vidt gjelder kostnadsnivået viser Foretaket til at kunden gjennom en investering i modellporteføljen får egenskapene som følger av en diskresjonær portefølje, samtidig som kunden får en portefølje med en risikospredning som er tilpasset kundens risikoprofil. Dette gjør at kunden får en helhetlig portefølje med rebalansering, som gjør at kunden selv slipper å vurdere fortløpende fordeling mellom aksjer og renter. Modellporteføljen opprettholder investeringsporteføljens

egenskaper og kundens risikoprofil. I tillegg mottar kunden en fylldig og informativ rapporteringspakke der kunden får fullt innsyn i sine investeringer og transaksjoner. Foretaket mener at modellporteføljene har vært fornuftig priset ut fra egenskapene som følger av modellporteføljene.

Foretaket bemerker videre at det blant annet som følge av reduserte forvaltningshonorar i verdipapirfondene er vedtatt å redusere prisene for modellporteføljene. Kunderådgiver i banken vil, i forbindelse med årlig gjennomgang av kundene, foreta en oppdatering av kundens investeringsmål og øvrige egnethetskriterier, samt gjennomgå om kunden fortsatt ønsker aktivt eierskap i verdipapirene, eller om kunden i større grad er tjent med en portefølje med lavere kompleksitet. Kostnadsstrukturen vil være en del av vurderingen.

3.2.3 Presentasjon av kostnader mv. – Finanstilsynets endelige merknader

Etter Finanstilsynets syn burde informasjon om tilleggs-kostnader som påløper når Foretakets egne verdipapirfond inngår som en del av modellporteføljen kommet klarere frem i informasjonen. Informasjon om kostnader i den periodiske rapporteringen til kundene i etterkant av inngåelse av avtaleforholdet, avhjelper ikke det informasjonsbehovet kundene har forut for sin beslutning om å inngå en avtale om aktiv forvaltning.

Finanstilsynet tar til etterretning at Foretaket har besluttet å redusere prisene på modellporteføljene og gjøre informasjonen om total-kostnadene bedre tilgjengelig for kundene.

3.3.1 Kontanter i porteføljen - Finanstilsynets vurderinger i Foreløpig Rapport

Finanstilsynet har gjennomgått porteføljer og posisjoner for utvalgte aktiv forvaltningskunder. Porteføljene hadde, på to forskjellige tidspunkt, en betydelig og relativ stabil andel bankinnskudd (fra 22 % - 31,5 %). Det fremstod som uklart for Finanstilsynet om innskuddene var plassert i overensstemmelse med mandatene slik disse fremgikk av forvaltningsavtalene.

Finanstilsynet bemerket i Foreløpig Rapport at det ikke fremgikk av avtalen hvordan kontantbeholdningen ble behandlet ved kalkulasjon av forvaltningshonorar. Det var Finanstilsynets syn at det ikke fremstår som rimelig å belaste forvaltningshonorarer på permanente allokerte kontantbeholdninger i en aktiv forvaltningsportefølje uten at dette er særskilt informert om.

Det var videre Finanstilsynets vurdering at en høy allokering til kontanter i aktiv forvaltningsporteføljer, som inngår ved beregningen av forvaltningshonorar, i utgangspunktet ikke vil være i kundenes interesse. I tillegg utelukker belastede forvaltningskostnader mulighetene for meravkastning.

3.3.2 Kontanter i porteføljen - Foretakets kommentarer i Tilsvaret

Foretaket viser til at bankinnskudd har vært plassert i overensstemmelse med mandat for de utvalgte aktiv forvaltningskundene, da det i skriftlig informasjon som er utlevert til kunden i forkant av investeringen fremkommer at det investeres i rentebærende papirer, inkludert bankinnskudd. I

tillegg påpeker Foretaket at kunden har mottatt månedlige rapporter som viser detaljert beskrivelse av innhold i porteføljen, der andel bankinnskudd fremkommer.

Foretaket understreker at bruk av bankinnskudd i porteføljene er gjort i henhold til forvalters investeringsbeslutning. Det foretas en løpende vurdering av sammensetningen av rentebærende instrumenter for å oppnå best mulig avkastning for kunden, og allokeringen er således ikke en permanent allokering. Det vil investeres i bankinnskudd fremfor pengemarkedsfond i de tilfeller kundene får bedre betalt på bankinnskudd (til lavere risiko).

Det er videre Foretakets oppfatning at bruk av bankinnskudd kunne vært tydeligere presisert, og SR-Forvaltning har tatt inn en presisering om dette i kundens forvaltningsavtale og i produktinformasjonen.

3.3.3 Kontanter i porteføljen - Finanstilsynets endelige merknader

Etter vphl. § 10-11 (2) skal relevante opplysninger gis slik at kunden er i stand til å fatte en informert investeringsbeslutning. Etter Finanstilsynets vurdering burde informasjon om at bankinnskudd inngår i ulike rentebærende instrumenter vært inntatt uttrykkelig i selve avtalen med kunden. Finanstilsynet vil videre påpeke at løpende informasjon om andelen bankinnskudd i den periodiske rapporteringen ikke er av betydning i denne sammenheng, da denne informasjonen først formidles til kunden etter at investeringsbeslutningen ble tatt.

Det er videre Finanstilsynets syn at det i en aktiv forvaltningsportefølje i utgangspunktet ikke fremstår som rimelig å belaste forvaltningshonorarer på midler som plasseres som bankinnskudd over en lengre periode. Finanstilsynet tar Foretakets øvrige kommentarer til etterretning.

4. KUNDEKONTROLL OG TILTAK MOT HVITVASKING

4.1 Rettslig grunnlag

Det følger av tidligere hvitvaskingslov (hvvl.) § 5 (1), jf. § 4, at forvaltningsselskap for verdipapirfond skal foreta kundekontroll etter §§ 6 til 13 og løpende oppfølging etter § 14. Kundekontroll og løpende oppfølging skal foretas på grunnlag av en vurdering av risiko for transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller forhold som rammes av straffeloven §§ 131 – 136 a, der risikoen skal vurderes ut fra type kunde, kundeforhold, produkt eller transaksjon.

I tilfeller som etter sin art innebærer høy risiko skal forvaltningsselskapet ut fra en risikovurdering anvende forsterkede kontrolltiltak, jf. § 15. Forvaltningsselskapet skal kunne påvise at omfanget av utførte tiltak er tilpasset den aktuelle risikoen, jf. § 5 (2). Kundekontroll skal som hovedregel gjennomføres før etablering av kundeforhold eller utføring av transaksjon, jf. § 9.

I henhold til § 7 (1) omfatter kundekontrollen (i) registrering av kundeopplysninger som nevnt i § 8, (ii) bekreftelse av kundens identitet på grunnlag av gyldig legitimasjon, (iii) bekreftelse av identitet

til reelle rettighetshavere på grunnlag av egnede tiltak, og (iv) innhenting av opplysninger om kundeforholdets formål og tilsiktede art.

Det er adgang til å utkontraktere gjennomføring av kundekontroll, jf. hvvl. § 12. Det vises også til vpfl. § 2-9. Utkontraktingen påvirker ikke forvaltningsselskapets ansvar for etterlevelse av loven.

4.2 Finanstilsynets vurderinger i Foreløpig Rapport

Foretaket har utkontraktert gjennomføring av antihvitvaskingsarbeidet til Banken. Banken skal etter utkontrakteringsavtalen gjennomføre kundekontroll av kunder som inngår avtale om aktiv forvaltning.

Etter Finanstilsynet foreløpige vurdering var det noen mangler ved Foretakets overvåking av den utkontrakterte kundekontrollen. Skjemaet som ble benyttet for å dokumentere kundekontrollen var for enkelte kunder ufullstendig utfyllt, og det syntes ikke å være gjennomført vurdering av (i) kundeforholdets formål og tilsiktede art og (ii) om hvorvidt kunden skal ha ekstra overvåkning.

4.3 Foretakets kommentarer i Tilsvaret

Foretaket kommenterer i Tilsvaret at det gjennom sine kontroller av de utkontrakterte oppgavene er avdekket svakheter i kundekontrollen, herunder mangler knyttet til kundeforholdets formål og tilsiktet art. Foretaket viser til at dette er gjennomgått med Banken, som bekrefter at det er implementert tiltak som vil ivareta etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. Foretaket opplyser at det gjennom tiltak i Banken i 2019 er blitt innhentet informasjon om formål og tilsiktet art for de kundeforhold som manglet dette.

4.4 Finanstilsynets endelige merknader

Etterlevelse av hvitvaskingsloven er viktig for å kunne forebygge og avdekke transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger, og Finanstilsynet ser alvorlig på de mangler som er avdekket ved kontroll av dokumentasjonen av kundekontrollen. At informasjon om kundeforholdets formål og tilsiktede art ikke er innhentet utgjør et brudd på pliktene etter hvvl. § 7 (1) nr. 4, og burde etter Finanstilsynets vurdering blitt avdekket av Foretaket gjennom kontroll av den utkontraktere virksomheten. Finanstilsynet tar Foretakets øvrige kommentarer og tiltak til etterretning.

For Finanstilsynet

Britt Hjellegjerde
seksjonssjef

Jaan-Herluf Steenberg
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.